

บัตรประชาชนใบเดียว...สู่วิถีที่มีสุขภาพดี: แนวทางการขับเคลื่อน 30 บาท

สิริกร นามลาบุตร¹, นุชสิทธิ์ จิตแก้ว¹, พีรวิชัย นามลาบุตร¹, อาทิตย์ ดาวภิรมย์²

¹ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) กรุงเทพมหานคร

² สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดหนองคาย

วันรับ: 17 ต.ค. 2567

วันแก้ไข: 16 พ.ย. 2567

วันตอบรับ: 20 พ.ย. 2567

บทนำ

นโยบาย “30 บาทรักษาทุกที่ ด้วยบัตรประชาชนใบเดียว” เป็นนโยบายที่สำคัญยิ่งต่อการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุขของประชาชนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีฐานะยากจนหรืออยู่ในพื้นที่ห่างไกล นโยบายนี้ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้รับการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายที่สูงเกินไป⁽¹⁾

นโยบายหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือ “30 บาทรักษาทุกที่” ถือเป็นนโยบายสำคัญที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนไทยอย่างมีนัยสำคัญ โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้อย่างเท่าเทียม รวดเร็ว และสะดวกสบาย ลดภาระค่าใช้จ่ายด้านการแพทย์ และส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีขึ้น⁽²⁾ นอกจากนี้ ยังกระตุ้นให้หน่วยบริการสุขภาพพัฒนาคุณภาพบริการให้สูงขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้รับการดูแลที่ครอบคลุมและต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น ระบบบัตรประชาชนใบเดียวรักษาได้ทุกที่ จะช่วยเชื่อมโยงข้อมูลสุขภาพของประชาชน ทำให้การดูแลสุขภาพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น⁽³⁾

นโยบายหลักประกันสุขภาพแห่งชาติส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก ซึ่งได้รับการดูแลสุขภาพอย่างครอบคลุม ตั้งแต่การได้รับวัคซีน การตรวจสุขภาพตามวัยจนถึงการรักษาโรคทั่วไป ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยและมีสุขภาพที่แข็งแรง ผลการวิจัยของวิโรจน์ ณ ระนอง และคณะ⁽³⁾ พบว่า นโยบายหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือ “30 บาท

รักษาทุกที่” ได้รับการตอบรับจากประชาชนเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นนโยบายที่เข้าถึงได้ง่ายและมุ่งเน้นการให้บริการสุขภาพแก่ประชาชนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อย โครงการนี้มีส่วนสำคัญในการลดจำนวนคนจนลงอย่างมีนัยสำคัญ สะท้อนให้เห็นว่านโยบายหลักประกันสุขภาพเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตและลดความเหลื่อมล้ำทางสุขภาพของประชาชนไทย จากการศึกษาของสง่า ไชยนา⁽⁴⁾ พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ มีความพึงพอใจต่อการส่งต่อผู้ป่วยและศักยภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในระดับสูงถึงร้อยละ 52.01 สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมั่นของประชาชนในการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ ประชาชนยังมีความเชื่อมั่นว่าจะได้รับความคุ้มครองตามสิทธิประโยชน์หากต้องไปรับบริการในหน่วยบริการอื่นๆ ในระดับมากที่สุดถึงร้อยละ 42.96 ซึ่งบ่งชี้ถึงความเข้าใจและความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบาย 30 บาทรักษาทุกที่

แม้ว่านโยบายหลักประกันสุขภาพแห่งชาติจะประสบความสำเร็จในการขยายการเข้าถึงบริการสุขภาพ แต่ก็ยังคงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยของสุนันทา กาญจนพงศ์⁽⁵⁾ พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนา 30 บาทรักษาทุกที่ ด้วยบัตรประชาชนใบเดียว มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ควรนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในทุกระยะของโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน phase 3 และ 4 กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบูรณาการข้อเสนอแนะที่ประกอบด้วย

1 เป้าหมาย 8 ยุทธศาสตร์ 33 มาตรการ และ 23 ตัวชี้วัด เข้าสู่กระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้การขับเคลื่อนโครงการบรรลุผลสำเร็จ

บัตรประชาชนใบเดียว...สู่วิตที่มีสุขภาพดี: แนวทางการขับเคลื่อน 30 บาท มี 6 แนวทางที่สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ควรดำเนินการ ดังนี้

1. ควรเพิ่มจำนวนบุคลากรทางการแพทย์จะช่วยลดระยะเวลาในการรอคอยการตรวจรักษา ทำให้ประชาชนได้รับการดูแลอย่างทันทั่วทั้งที่ควรพัฒนาระบบการนัดหมายออนไลน์จะช่วยอำนวยความสะดวกให้ประชาชนสามารถนัดหมายตรวจได้เองที่บ้าน นอกจากนี้การให้บริการทางไกล จะช่วยให้ผู้ป่วยในพื้นที่ห่างไกลเข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้ง่ายขึ้น

2. ควรพิจารณาขยายขอบเขตบริการ เพื่อส่งเสริมการป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการตรวจสุขภาพประจำปี การให้คำปรึกษาสุขภาพ และการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมยิ่งขึ้น

3. ควรพิจารณาบูรณาการข้อมูลสุขภาพของประชาชนเข้ากับระบบฐานข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระบบทะเบียนราษฎร และระบบประกันสังคม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการข้อมูลสุขภาพ และส่งเสริมการให้บริการสุขภาพที่ครอบคลุมและต่อเนื่องยิ่งขึ้น การบูรณาการข้อมูลดังกล่าวจะช่วยลดการซ้ำซ้อนของข้อมูล ลดระยะเวลาในการค้นหาข้อมูล และช่วยให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลที่เหมาะสมและต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรส่งเสริมความร่วมมือกับภาคเอกชนและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันพัฒนาระบบสุขภาพให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

4. ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และวิธี

การใช้สิทธิอย่างถูกต้องครบถ้วน นอกจากนี้ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของตนเอง โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและให้ความรู้ด้านสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ

5. ควรพิจารณาปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเกิดประโยชน์สูงสุด และสอดคล้องกับความต้องการด้านสุขภาพของประชาชน นอกจากนี้ ควรแสวงหาแหล่งเงินทุนเพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนการขยายขอบเขตบริการ และพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติให้มีความยั่งยืน

6. ควรส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสุขภาพ โดยเปิดโอกาสให้นักวิจัยจากหลากหลายสาขาวิชาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยที่มีความครอบคลุมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง นอกจากนี้ สปสช. ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาฐานข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เป็นปัจจุบัน เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ดังภาพที่ 1

สรุป

“30 บาท” ไม่ใช่แค่การรักษา แต่คือการสร้างระบบสุขภาพที่แข็งแกร่ง โดยการเพิ่มบุคลากรทางการแพทย์ พัฒนาระบบนัดหมายออนไลน์ ขยายขอบเขตบริการ และบูรณาการข้อมูลสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้ง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น และครอบคลุมมากขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลสุขภาพของตนเอง และสนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสุขภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยให้ดียิ่งขึ้น

ภาพที่ 1 บัตรประชาชนใบเดียว...สู่ชีวิตที่มีสุขภาพดี: แนวทางการขับเคลื่อน 30 บาท

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคาย. แนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย “นโยบาย 30 บาทรักษาทุกที่ ด้วยบัตรประชาชนใบเดียว” [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 8 ต.ค. 2567]. แหล่งข้อมูล: https://www.nko.moph.go.th/main_new/upload_files/news/2024-03-22_30bath.pdf
2. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 141, ตอนพิเศษ 165 ง (ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2567).
3. Hfocus เจาะลึกระบบสุขภาพ. เปิดรายละเอียด “บัตรประชาชนใบเดียวรักษาทุกที่” ข้ามเครือข่ายทุกสังกัด 4 จังหวัด ของขวัญปีใหม่ 67 [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 8 ต.ค. 2567]. แหล่งข้อมูล: <https://www.hfocus.org/content/2023/10/28743>.
4. วิโรจน์ ณ ระนอง, อัญชณา ณ ระนอง, ศศิวิฑูรย์ วงศ์มณฑา. ผลกระทบของหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและโครงการ 30 บาท ที่มีต่อค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประชาชน: รายงานวิจัยเล่มที่ 2 [อินเทอร์เน็ต]. 2548 [สืบค้นเมื่อ 8 ต.ค. 2567]. แหล่งข้อมูล: <https://kb.hsri.or.th/dspace/handle/11228/1197?locale-attribute=th>
5. สง่า ไชยนา. ประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการ 30 บาท รักษาทุกที่ จังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพชุมชน [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [สืบค้นเมื่อ 8 ต.ค. 2567];7(2):117-26. แหล่งข้อมูล: <https://he03.tci-thaijo.org/index.php/ech/article/view/582>
6. สุนันทา กาญจนพงศ์. ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ในการพัฒนานโยบาย 30 บาท รักษาทุกที่ด้วยบัตรประชาชนใบเดียวของประเทศไทย. วารสารวิจัยและพัฒนาด้านสุขภาพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา 2567;10(1):199-243.